

De Gouden Koets

In september hebben wij de Gouden Koets weer voorbij zien rijden. In de Troonrede heeft onze Koningin de zes pijlers van het regeringsbeleid verwoord. Deze zes pijlers geven samen perspectief op groei, duurzaamheid, respect en solidariteit. Daarmee kunnen we in de toekomst blijven inspelen op veranderingen en kunnen wij dat wat ons dierbaar is, bewaren en versterken, aldus de Troonrede.

Wat valt er echter te lezen over onderzoek en onderwijs? In de tweede pijler met als onderwerp 'het beleid is een ondernemende en innovatieve economie' staat alleen de volgende zinsnede: "Kennis, innovatie en ondernemerschap zijn de bouwstenen voor een ambitieuze toekomst." Verder staat er nog geschreven: "Om Nederland aantrekkelijk te houden voor internationale bedrijven en voor grensverleggend onderzoek, maakt de regering het eenvoudiger voor talentvolle buitenlanders om in ons land te komen werken of studeren. Aan de universiteiten krijgen de beste wetenschappers voorrang bij de verdeling van onderzoeksgeld."

Ik mis een zinsnede zoals: "Een goed opgeleide bevolking leidt tot een beter bestaan, tot innovatie, tot verdraagzaamheid, tot stabiliteit en daarom is de regering van plan om meer te investeren in kennis vergaren en kennisoverdracht." Niets daarover, de tweede pijler gaat voornamelijk over ondernemerschap.

In ons academisch landschap wachten wij al jaren op de Gouden Koets, maar hij wil maar niet langskomen. Er wordt in Nederland wel meer aan onderwijs uitgegeven, maar niet aan academisch onderwijs. Wel wordt van ons verwacht op te kunnen boksen tegen de internationale concurrentie, moeten wij hoog scoren op de *Shanghai-ranking* (UU nu op 42e plek), moeten wij onderzoekstalenten binnenhalen, moeten wij toptalenten binnenboord houden, willen wij studenten breed en met kwaliteit opleiden, willen wij de studententoppers toekomstmogelijkheden bieden, moeten wij valoriseren en willen wij innoveren. Daarnaast moeten wij ook nog aan allerlei kwaliteitscontroles, complexe administratieve procedures, bureaucratische wettelijke bepalingen, ingewikkelde subsidievoorwaarden en Europese richtlijnen voldoen. Voorwaar geen sinecure. Toch lukt het ons nog steeds om toponderzoek te doen en een goede en brede biologieopleiding te presenteren. Wij hebben succes met publiceren en ons marktaandeel studenten blijft onveranderd groot. Gezien de beperkte middelen en de grote bezuinigingen een resultaat waar we trots op mogen zijn.

Ook in 2008 zal Biologie waarschijnlijk een zeer forse bezuiniging moeten realiseren. Kunnen wij maatregelen introduceren, zonder dat wij inboeten aan kwaliteit in onderzoek en onderwijs? De tijd zal het leren, maar het is overduidelijk dat grenzen worden benaderd en dat wij teren op de opgebouwde kennis uit het verleden. Het wordt hoog tijd dat nieuwe investeringen kunnen worden gerealiseerd zodat ook de toekomstige generaties gebruik kunnen maken van onze prachtige opleiding Biologie en dat wetenschappelijke toptalenten zich goed ingebed voelen binnen de Utrechtse Biologie. Het is zaak de bakens te verzetten en ons te richten op de toekomst.

Mocht het zo zijn dat de neergaande financiële lijn een constante wordt, dan rest ons echter niets anders dan fundamentele keuzes te maken binnen de diversiteit van de onderzoeklijnen of om ons zo gewaardeerd onderwijsaanbod af te slanken.

Maar, geen topinstituut of -bedrijf is 'top' geworden zonder optimisme. Wij blijven dus wachten op de Gouden Koets.

René Kwant, senior beleidsmedewerker bestuur Biologie

FOTOGRAFIE [RONALD LEITO]

De complexe weidevogel

Het gaat slecht met de weidevogels in Nederland. Het aantal grutto's daalt ieder jaar weer. Maar wat zijn eigenlijk

weidevogels? Een eeuw geleden noemde Thijssse zeven vogelsoorten weidevogels. Dat waren allemaal steltlopers zoals de grutto en de Kievit. Een halve eeuw geleden had Voous het ook over zeven soorten weidevogels, maar deels andere soorten dan die van Thijssse. Niet omdat vogels uit Thijssse's tijd inmiddels waren uitgestorven, maar omdat hij de weidevogel anders definieerde. Twintig jaar geleden telde de contactcommissie weidevogelonderzoek 28 soorten weidevogels. Daartoe behoorden niet alleen steltlopers, maar ook zangvogels, eenden en zwanen. Het criterium was dat een belangrijk deel van de Nederlandse populatie in het weiland broedt. Volgens dat criterium zou je nu ook ganzen tot de weidevogels kunnen rekenen, want die beginnen steeds meer hier te broeden.

De diversiteit aan weidevogels is dus toegenomen. Niet zozeer omdat er meer soorten in het weiland voorkomen, maar omdat we meer vogels weidevogel noemen. De weidevogel is een sociale constructie van liefhebbers van vogels in het weiland, waaronder biologen. Die constructie is cultureel bepaald en aan verandering onderhevig.

De verruiming van de definitie heeft politieke consequenties. Met de steltlopers, volgens sommigen de 'echte' weidevogels, gaat het over het algemeen niet goed. Met sommige andere soorten, zoals de veldleeuwierik, ook niet. Maar weer andere soorten blijven gelijk of gaan vooruit, zoals enkele eendensoorten en de knobbelzwaan. En met de ganzen gaat het heel erg goed. Het beeld van de bijna 30 soorten weidevogels is daardoor genuanceerder dan dat van de zeven steltlopers. Je kunt niet zonder meer zeggen dat het slecht gaat met de weidevogels. De boodschap aan de beleidsmakers wordt complexer.

Hetzelfde geldt voor het verhaal over de landbouw. De intensivering van de landbouw wordt vaak aangewezen als oorzaak van de achteruitgang van de weidevogels. Maar de Nederlandse melkveehouderij is de afgelopen twee decennia eerder geëxtensiverd dan geïntensiveerd, met name door de drastische afname van het aantal koeien en een restrictiever mestbeleid. De oplossingen worden dus ook complexer. Niet simpelweg grote reservaten voor weidevogels, of extensiveren van de landbouw. Maar complex mozaïekbeheer in grootschalige eenheden van samenwerkingsverbanden van boeren, natuurbeschermers en ecologen. De toenemende complexiteit van het weidevogelbeheer begint met de veranderde definitie van de weidevogel.

Jos Dekker